

libretto

No 16.

Marya "Meligowski"

1 mk.

INSTYTUT
BADAŃ LITERACKICH
BIBLIOTEKA
00-330 Warszawa, ul. Nowy Świat
tel. 022 657 28 42

ROMAN STATKOWSKI

MARJA

Opera w 3-ch aktach.

<https://hch.org.pl>

Wydawnictwo F. Syrewicza
Warszawa, Senatorska 28-30.

Afrykanka	1 Mk.	Mefistoles	1 Mk.
Aida	1 "	Opowieści Hoffma-	
Carmen	1 "	na	1 "
Cyrulik Sewilski	1 "	Stara Baśń	1 "
Eros i Psyche	1 "	Pan Twardowski	1 "
Faust	1 "	Parja	1 "
Fra Diawolo	1 "	Romeo i Julja	1 "
Halka	1 "	Sprzedana narze-	
Hugonoci	1 "	czona	1 "
Kiliński	1 "	Straszny Dwór	1 "
Kościuszko pod		Tajemnica Zuzan-	
Raławicami	1 "	ny	1 "
Lohengrin	1 "	Trubadur	1 "
Łucja z Lammer-		Uprowadzenie z Se-	
mooru	1 "	raju	1 "
Marja	1 "	Walkirja	1 "
M-me Butterfly	1 "	Żydówka	1 "

MARJA

Opera dramatyczno-liryczna w 3-ch aktach.

WIERSZ
ANT. MALCZEWSKIEGO.

TEKST DOPEŁNIAJĄCY I MUZYKA
ROMANA STATKOWSKIEGO.

Streszczenie J. R.
(„SŁOWO”, 2 Marca 1906 r.).

Wydał F. SYREWICZ.

WARSZAWA
W drukarni Teatralnej F. Syrewicza i S-ki
Senatorska 28-30.

<https://rcin.org.pl>

OSOBY DRAMATU:

Wojewoda	Bas
Wacław, jego syn	Tenor
Miecznik	Baryton
Marja, jego córka	Sopran
Pacholę	Mezzosopran
Zmora, dworzanin wojewody	Baryton
Kozak wojewody	Tenor
Rotmistrz pancernych	Bas
Kozacy miecznika	2 barytony i tenor

Goście na balu u wojewody. Rycerstwo.

Maski. Wieśniaczki.

Rzecz dzieje się na Rusi w „XVIII”.

Uwertura składa się ze wszystkich prawie tematów opery i rozpoczyna się motywem „pacholęcia“, który najczęściej występuje podczas całej opery, wyrażając do pewnego stopnia ogólny nastrój tęsknoty i przygnębienia, jaki wieje z utworu. Na nutę tego motywu śpiewa pachole: „Bo na tym świecie, śmierć wszystko zmiecie“ i owym zasadniczym tematem kończy się zarazem akt ostatni.

Obraz pierwszy przedstawia komnatę wojewody. Dumny magnat snuje ponure plany, aby nawet za cenę zbrodni pozbyć się Maryi, stojącej na przeszkodzie synowi jego do kariery politycznej. Powziąwszy postanowienie, woła dworzanina Zmorę, któremu wykonanie zamiaru swego poleca. Poczem zasiada i pisze list do miecznika, w trakcie czego orkiestra rozwija temat osobny.

Gdy wojewoda wychodzi, aby udać się do sali balowej, słychać już odgłosy poloneza; rozpoczyna się drugi obraz aktu — pierwszego. (Sala balowa). Na-

stępuje oracya wojewody do gości i ariya Wacława (rodzaj dumki); duet wojewody z Wacławem kończy się tematem, na tle którego wojewoda tryumfuje po spełnieniu zbrodni w akcie trzecim. Wśród chóralnych epizodów gości na balu, odzywa się nagle za sceną motyw pacholęcia, przerywający na chwilę ogólną wesołość, wskutek czego zniecierpliwiony wojewoda, daje hasło do mazura, którym kończy się akt pierwszy.

Wstęp do aktu drugiego daje obraz szalonej jazdy kozaka po stepie — „czart na stepie tumany wyprawia“; muzyka ilustruje noc, pierzchającą przed braskiem jutrzeńki: słychać dudki pastusze i wesoły, acz zadumany cokolwiek temacik kozaka.

W tym wstępie zjawia się jedyny w całej operze oryginalny motyw ukraiński — „Żurawel“. Inne melodye, o ile są utrzymane w stylu muzyki ukraińskiej, stanowią samoistną inwencyę autora.

Powyższy wstęp łączy się z pierwszą sceną aktu drugiego: Miecznik i Marya pod lipami o kilka kroków od szlacheckiej zagrody. Orkiestra rozpoczyna frazes, którym charakteryzuje nastrój panujący pod strzechą miecznika, nastrój smut-

ku i żałości, jakimi odznacza się pieśń ukraińska.

W rozmowie miecznika z córką, oddana jest dziwna mieszanina wrażeń, na które składa się nadziemską ekstazę Maryi, ból jej tęsknoty za Wacławem i słodkie uczucia miłości między ojcem a córką.

Rozmowę przerywa wejście kozaka z listem od wojewody. Odczytywanie listu, radosne zdziwienie miecznika, wreszcie aria Maryi po odejściu miecznika — wysnute są na tle tematów już znanych, jak również i szereg epizodów następujących: zbliżanie się pędzącego do żony Wacława, wejście Wacława i jego arioso: „Maryo czyś ty nie chora...”

Odpowiedź Maryi: „Czy Marya ciebie kocha“, rozpoczyna się tematem charakterystycznym, który następnie zostaje szeroko i wspaniale rozwinięty w duecie między Wacławem i Maryą.

Zjawia się miecznik i nastrój miłosny zamienia się na pobudkę bojową, gdyż zewsząd zbiera się rycerstwo, aby bronić ojczyznę przeciwko blizkiemu nieprzyjacielowi. Wszyscy klękają i śpiewają sławną pieśń polską Bogarodzicę, podług źródeł autentycznych — *Unisono*.

Następuje pożegnanie Maryi z Wacławem i miecznikiem przechodzące w *trio*. Wacław śpiewa piosenkę wojenną z chórem. Rycerstwo szykuje się do pochodu na tle tematu Bogarodzicy, wśród bicia dzwonów. Trąbki odzywają się za sceną w sposób pokrewny tematowi pacholęcia i po ostatnim rozpaczonym frazesie Maryi, muzyka zamiera na temacie Bogarodzicy.

Akt trzeci rozpoczyna się wstępem, opartym na jednym z tematów już znanych, poczem waltornia intonuje jakby modlitwę, przechodzącą nieznacznie we fragment tematu pacholęcia.

Wówczas podnosi się tylko trzecia część kurtyny i ukazuje się obraz pacholęcia na tle stepu ginącego w przestrzeni. Pacholę śpiewa piosnkę w całkowitem rozwinięciu naczelnego tematu opery, który w ciągu trzeciego aktu spożytkowany jest bardzo obficie w symfonicznej robocie orkiestrowej.

Pacholę znika. Orkiestra przygotowuje słuchacza do obrazu drugiego, przedstawiającego się w domu miecznika.

Zbliżają się odgłosy kuligu.

Chór masek włoskich na tle taranteli i masek polskich — na tle oberka

wpada w szalonym pędzie na scenę. Orgja i zamieszanie, dające pole do misternego połączenia tematów taranteli i oberka. Z rozkazu Zmory, maski porywają Maryę i unoszą zemdloną, aby ją w stawie utopić.

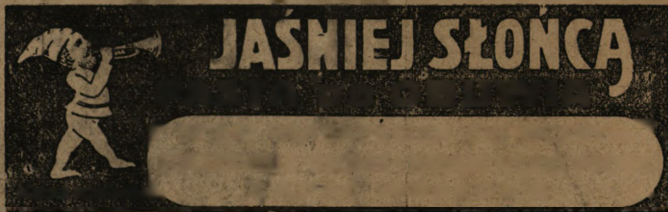
Następny obraz wyobraża pokój sypialny Maryi z ciałem utopionej, złożonem na łożu. Wacław wchodzi przy temacie, którym witał lipy przed domem miecznika w akcie drugim. Woła cicho na Maryę, myśląc, że śpi. Przekonawszy się, że nie żyje, rozpacza i po wyjaśnieniu, które otrzymuje, od przybyłego pacholęcia, poprzysięga zemstę, żegna się z ciałem Maryi i wychodzi.

Jazda Wacława z pacholęciem wśród siekącego deszczu, błyskawic i gromów, a raczej—sama burza stanowi treść muzyki, łączącej obraz trzeci z obrazem czwartym i ostatnim. Słysząc wśród tej burzy w naczelnym jej motywie jakby odgłos rozpachy Wacława, wyjące wichry przywodzą na pamięć groźby masek, wreszcie zjawia się wśród orgii rozszalałych żywiołów temat wojewody i wkrótce potem — ostatnia odsłona:

Komnata wojewody z aktu pierwszego. Wojewoda tryumfuje, gdyż już

doszła doń wieść o zamordowaniu Maryi. Szydzi z burzy i żywiołów, widzi się wreszcie u celu. Wpada Wacław ze słowami: „Skrytobójco, zadrżij wreszcie“!.. Syn rzuca się na ojca, gdy w tej samej chwili ukazuje się w tajemniczym świetle postać uśmierczonej Maryi. Wówczas Wacław przeciwko sobie samemu kieruje cios zabójczy, wojewoda zaś rozpacza nad trupem syna przy odgłosach tematu pacholęcia.

KONIEC.

FABRYKA TRYKOTAŻY I MATUSZEWSKIEGO

WARSZAWA
33. GHMIELNA 33.

Loteria R. G. O.

Wielka wygrana 500.000 marek

Ciągnienie III klasy 7 i 8 października

„ IV „ 4 i 5 listopada 1919

<https://rcin.org.pl>

0111. 181 / 2025 D

BIBLIOTEKA IBL

III

39.126

<https://rcin.org.pl>